

ĮŽANGA P. YSAKO STRAIPSNIO: LIETUVOS UNIVERSITETO ABSOLVENTO STRAIPSNIS APIE RINKIMŲ ĮSTATYMĄ

DR. AUDRONĖ VEILENTIENĖ

Šiame numeryje publikuojame Steigiamojo Seimo Vyriausiosios rinkimų komisijos sekretoriaus Prano Ysako straipsnį, parengtą pagal jo diplominį darbą ir 1925 m. išspausdintą Lietuvos teisininkų draugijos leistame teisės mokslų ir politikos laikraštyje „Teisė“.

P. Ysakas pradėjo mokytis Aukštuosiuose kursuose, veikusiuose 1920–1922 metais, kurie vėliau buvo reorganizuoti į Lietuvos universitetą. 1924 m. rugsėjo 14 d. baigė 1-ąją Lietuvos universiteto Teisių fakulteto laidą ir gavo diplomuoto teisininko vardą¹. Priklausė Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungai – 1920 m. kartu su liaudininkais Felicija Bortkevičiene, Kaziu Griniumi, Mykolu Sleževičiumi, Jonu Vileišiu ir kitais buvo pirmosios „Varpo“ akcinės bendrovės valdybos nariais. Aktyviai dalyvavo rinkimų į Steigiamąjį Seimą agitacijoje – K. Grinius prisiminimuose paminėjo, kad P. Ysakas Kaune, Rotušės aikštėje, suorganizavo mitingą, kuriame jie abu kalbėjo Lietuvos valstiečių sąjungos ir Lietuvos socialistų liaudininkų demokratų bloko vardu². P. Ysakas buvo Steigiamojo Seimo Vyriausiosios rinkimų komisijos sekretorius, todėl jam buvo suteikta garbė kalbėti Steigiamojo Seimo atidarymo šventėje, sodinant ąžuoliukus IX baterijos teritorijoje Žaliakalnyje.

P. Ysakas yra vienintelis, tarpukariu rašęs apie rinkimų teisę Lietuvoje, todėl jo straipsnis yra svarbus parlamentarizmo teisės ir istorijos tyrimams. Pirmoji straipsnio dalis skirta rinkimams Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, antroji dalis – rinkimams Lietuvos Respublikoje 1920–1922 metais.

¹ Teisių fakultetą baigusiujų sąrašai. KVVDU baigusiujų registracijos knyga 1924–1950 m. *KTU archyvas*. Ap. Nr. 8, b. 72, p. 172.

² Dr. Kazys Grinius. Steigiamojo Seimo metai. *Aidai*. 1970, gegužė (Nr. 5), p. 201.

Lietuvos universiteto Teisių fakulteto pirmoji laida su dėstytojais, 1924 m. Antroje eilėje (iš kairės): dėstytojai Petras Leonas, Antanas Tumėnas, Augustinas Janulaitis, Augustinas Voldemaras, Stasys Digrys, Oskaras Biuchleris. Trečioje eilėje (iš kairės): trečias – Pranas Ysakas, penktas – Jurgis Bobelis, šešta – Birutė Grigaitytė-Novickienė, už jos – Antanas Endziulaitis. Originalas: *Vytauto Didžiojo karo muziejuje*.